

[Aksel Larsen.]

blive forhandlinger med fællesmarkedet. Jeg gennemlæste jo samvittighedsfuldt de foregående sider og kunne dér ikke finde noget som helst om, at der ville gå nogle år. Det var sådan kommet ind ved en fejltagelse, måske senere, men jeg grundede over: hvad er nogle år? Jeg ved det ikke. Jeg ved, at ifølge Det gamle Testamente er „nogle“ ensbetydende med 8, men kyndige folk har belært mig om, at det kan lige så godt i dette tilfælde være 15 år, inden der er chance for, at fællesmarkedet bliver i stand til eller villig til at optage forhandlinger med de ansøgende medlemslande.

Jeg opfatter denne udlægning som bekræftet af det, ministeren har sagt, og så kan vi måske holde op med diskussionen om, at nu skal vi stadig væk stræbe efter at komme ind i fællesmarkedet, og det er udvejen af alle Danmarks vanskeligheder, og det er himmerige for landbruget, og jeg ved ikke hvad. Der er definitivt lukket af for i hvert fald en lang årrække, ikke alene for medlemskab, men også for forhandlinger. Om der kommer handelsarrangementer eller noget andet, det ved jeg ikke, og det er muligt, der dukker et eller andet op; men det bringer os i hvert fald i den situation, at vi bliver nødt til at ændre vor aktuelle markedspolitiske orientering.

Naturligvis er vi alle sammen stadig tilhængere af det, man kalder et bredt europæisk marked eller frihandelsområde, jo bredere og jo større, jo bedre vil det naturligvis være både for Europa som helhed og for verdenshandelen og for Danmark; men jeg tror, man skal holde op med disse stadige, tågede ønskedrømme om, at det på en eller anden måde bliver EEC, sådan som Romtraktaten er affattet. Med den udvikling, der er i gang, og med den tid, det tager, da er det muligt, at vi får dette europæiske fællesmarked, og det vil jeg gerne have, men på helt andre vilkår end det nuværende fællesmarked, for det må jo komme som en sammenslutning af de to markedsområder, måske med tilslutning af andre lande og sådan, og jeg kan da godt se, at der er helt andre muligheder end dem, man har kalkuleret med. Jeg mener, at vi skal stræbe efter noget sådant.

Men nu i sandhedens time, hvor man altså erkender, at vejen til fællesmarkedet er

lukket, er det vel på tide klart at fastlægge: hvad vil vi så? Det, der er forholdet, er jo, at store muligheder er forspildt, fordi man hidtil dels fra regeringens side, dels fra folketingsflertallets side og dels fra udslyggende dele af erhvervslivets side ensidigt har villet orientere sig i retning af fællesmarkedet, har sagt: det er vor målsætning, og dér kommer vi ind med eller uden England, og vi skal indrette hele vort erhvervsliv og hele vor økonomiske politik og vor skattepolitik og mangfoldige andre dele af vor politik efter det kommende medlemskab af fællesmarkedet.

Man må da forstå, at hvis Danmarks økonomi og erhvervsliv blot indrettes på, at det skal passe til fællesmarkedet, og at det skal være så let som muligt at tilpasse det til sin tid, så giver det en sådan orientering, at når der så lukkes af, kan det give de største økonomiske vanskeligheder for landet og de største vanskeligheder for erhvervene. Derfor anser jeg det for en ulykke, at man så ensopret har villet stræbe efter at gå den vej, som vi andre — og det være ikke sagt for at rose os — hele tiden har hævdet næppe var farbar. Tænk blot på, at man ensidigt har rettet landbrugets orientering imod fællesmarkedet, hvilket vil sige, at man har villet tilpasse det efter, hvordan det skal klare sig, når det kommer i fællesmarkedet under fællesmarkedets nuværende vilkår, og nu kan der gå 8-10-15 år, før det muligvis sker og vilkårene måske bliver helt andre. Jeg tror, man så skal indrette sig på at efterleve de poetiske ord, som hr. Haunstrup Clemmensen serverede her ved slutningen af sin tale: hvad du evner, kast af i de nærmeste krav! Se på, hvordan situationen er nu, og så gør det, som i dette øjeblik er det rigtige, er farbart, er muligt.

Det var naturligvis galt, at Danmark i 1961, isoleret fra det øvrige Norden, besluttede sig til at søge medlemskab i fællesmarkedet. Man kunne dog i det mindste have taget forhandlinger med de øvrige nordiske lande, før man traf beslutningen. Jeg finder det lige så galt, at Danmark havde så travlt i 1967, langt mere travlt end Norge, og nu ser man jo, hvad resultatet er blevet. Men vi ser altså også, at her står vi med en dansk ansøgning indgivet i al færdighed, en norsk indgivet lidt senere og med alle hånde uopfyldelige forbehold og så en svensk